

'Tienerwerk op de basisschool' is een uitgave van:

 www.bredeschoolutrecht.nl

 www.dock.nl

 www.jou-utrecht.nl

Wil je meer weten over Tienerwerk en de mogelijkheden? Kijk op:
www.jou-utrecht.nl/tienerwerkopdebasisschool

Tienerwerk op de basisschool is mogelijk gemaakt met extra financiering door de gemeente Utrecht en de rijksoverheid.

Productie, tekst en eindredactie: Gerry van der Lit
Ontwerp en vormgeving: Ellen Lennartz
Fotografie: Marc Meijer

Voor het fotograferen van volwassenen en kinderen in dit boekje is vooraf toestemming gegeven. Mocht u hier vragen over hebben, neem dan contact op met de uitgevers.

©Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Tienerwerk op de basisschool

Een Utrechtse samenwerking tussen onderwijs en welzijn

Tienerwerk op de basisschool

'Als tienerwerker leer je de leraar kijken in de wereld van het kind'

Tienerwerker Mohamed Achalhi

Tienerwerk op de basisschool' is een Utrechtse oplossing om kinderen in groep 7 en 8 te ondersteunen tijdens een belangrijke periode in hun leven, bij de overstap naar het voortgezet onderwijs. Juist in deze leeftijd zijn kinderen best kwetsbaar. De maatschappij dringt zich op in hun leven, via sociale media, door groepsvorming of doordat een vo-school aan de andere kant van de stad ligt. Terwijl ze juist nu hun talenten ontwikkelen.

Tienerwerkers die het leven in de gezinnen en op straat goed kennen, vormen een brug tussen school en wijk. Ze vertellen de leerkracht waar de ruzie gisteravond over ging, die nu nog over het schoolplein gonst. Ze zijn bij ouderavonden op school en komen de klas in met informatie over 'omgaan met sociale media'. En vinden, heel praktisch, een maatje voor een leerling die niet in zijn eentje naar de voetbalclub durft te fietsen. De basisschool is een baken, voor alle kinderen.

Het plan ontstond in Overvecht, de bakermat van de Vreedzame Wijk. Coördinatoren van Brede School Overvecht namen het initiatief om sociaal makelaars jeugd (DOCK), jongerenwerkers (JoU), schooldirecteuren en leraren van groep 7-8 bij elkaar te brengen. Zodat ze op gelijkwaardige wijze kunnen profiteren van elkaars expertise.

Dat was nieuw en heus niet makkelijk. Maar twee jaar pionieren met Tienerwerk op twee basisscholen in Hoograven en drie in Overvecht, leverde mooie resultaten op. Het project wordt daarom uitgebreid en voortgezet in de hele stad, vanaf 2023 sluiten verschillende wijken en scholen aan.

Daarom is er dit boekje, voor alle professionals die betrokken zijn bij Tienerwerk op de basisschool. Je vindt hierin concrete voorbeelden van Tienerwerk in de praktijk. Je leest wat werkt (en wat niet). Je kunt genieten van de ervaringen van collega's - ze vertellen ook over de valkuilen, dus profiteer ervan.

Laat je vooral inspireren door hun verhalen. Veel succes met Tienerwerk op de basisschool!

Sylvia van Woudenberg
Leo Noteborn
Derk Marseille

december 2023

ROOS

HELENA

MOHAMED

Roos Kruger, leerkracht groep 8
Helena de Vries, locatiedirecteur
Mohamed Achalhi, tienerwerker JoU
 Esma Laachach, tienerwerker DOCK

Met een voet in de wijk en een voet in de school

Het begin van het project Tienerwerk op de basisschool was best lastig, want wie heeft welke rol? En wat verwacht je van de ander? Nu zegt Mohamed: "Hier klopt alles." Daarom vertellen Roos, Helena en Mohamed graag hoe Tienerwerk op OBO De Klopvaart functioneert.

Helena: "Aan het begin van elk schooljaar hebben we een ouderavond, die draait om kennismaken en verbinden. Ik stel Esma en Mohamed dan aan de ouders voor als tienerwerkers op onze school. Ze horen erbij."

Roos: "Ook voor de kinderen. Zij kennen Mohamed en Esma allemaal. Zij gaan mee op kamp aan het begin van het schooljaar. Ze lopen maandag en woensdag in pauzes mee. De leerkracht is de pleinwacht en let op het naleven van de

schoolregels, Mohamed en Esma zijn bij ons om contact te leggen met leerlingen."

Mohamed geeft een voorbeeld: "Op het schoolplein zie ik een meisje, ik ken haar broer van 18 en ook haar ouders. Ik weet, haar broer zit vast, zij krijgt nu weinig aandacht. Ik vraag hoe het met haar gaat. Ik sta met een voet in de wijk en een voet in de school."

Helena: "Esma heeft een appgroep met een aantal meiden in de bovenbouw. Ze vertelde dat de meiden haar dingen toevertrouwen, dat is heel goed. De meiden kennen Esma inmiddels al een paar jaar." Mohamed: "Het opbouwen van relaties is de grootste waarde van een tienerwerker. Maar je bent ook bezig met de leraar bovenbouw. Jij leert de leraar

kijken in de wereld van het kind. Je brengt de leraar op de hoogte van trends en ontwikkelingen in de samenleving."

Helena: "Voor de zomervakantie vonden we vapes in de wc's." Roos: "Oh ja, en snus vonden we ook op ons schoolplein, want dat is openbaar toegankelijk. Mohamed heeft hierover een workshop gegeven aan ons team, dat was echt leuk en interessant!" Mohamed en Esma namen leerkrachten van verschillende scholen ook mee de wijk in, op 'safari', daarover lees je meer op pagina 10-11.

Helena: "Mohamed heeft geen fysieke vaste plek in school, dat wil hij ook niet. Hij heeft een kantoor in het buurthuis en de kinderen weten hem daar prima te vinden. Mohamed is hier als 'opstapje': de kinderen weten, als het niet gaat, dan

kan hij je helpen. Mohamed werkt met pubers in de wijk, hij weet wat er speelt, hij kent de jongens die anderen aan drugs helpen, de meiden die uitvallen op school, hij helpt ze met solliciteren. En onze leerlingen van groep 8 gaan immers al wel de straat op."

Helena: "Als directeur mag ik graag sparren met Mohamed, over omgaan met burens en buurtbewoners. Ik vraag hem erbij als er conflicten zijn met leerlingen van onze buurschool of onze naaste burens. Mohamed heeft heel goed bemiddeld, dat werkt ontzettend plezierig. Tijdens schoolvakanties liep hij op het plein, hij is geen politieagent, maar kan wel bemiddelen. Zo fijn, hij is echt onpartijdig, super-neutraal..."

‘Wij zijn gewoon van de wijk’

Hamid Bouraada, tienerwerker DOCK

Mohamed Achalhi, tienerwerker JoU

Adil Laajab, tienerwerker JoU

Het is hondenweer buiten, storm, het is herfst, zo tegen 17.00 uur is het vrijwel donker. Er brandt licht in de gymzaal in het parkje achter de Pagodedreef, maar de omgeving is verlaten en de deur is gesloten. Aanbellen dus maar.

Binnen heerst vrolijke drukte. Tientallen meisjes en jongens tot 12 jaar spelen en sporten hier. Enthousiast rennen ze mee, losse veters of loszittende schoenen deren hen niet. Je ziet dat ze hier voor hun plezier zijn, dat ze hier graag komen, ze hebben het echt leuk met elkaar.

Tienerwerkers Adil en Hamid heten iedere volgende jongen met een stevige handdruk warm welkom bij de inloop voetbal tot 14 jaar. Het is drukker geworden bij deze activiteiten in de buurt, vertelt Mohamed, sinds zij als tienerwerkers ook op basisscholen komen. En de activiteiten-app, met dik vierhonderd leden, helpt ook enorm, zegt Hamid.

In de zomermaanden trekken tienerwerkers de wijken in met bakfietsen vol spel materiaal: ook deze al langer bestaande ‘Speel Mee’ activiteiten zijn veel bekender geworden door ‘Tienerwerk op de basisschool’. In herfst en winter is een gymzaal een goed alternatief. Tijdens deze wekelijkse inloop op donderdagen is iedereen welkom. Tot 17.00 voor kinderen tot 12 jaar, na 17.00 uur voor tieners tot 14 jaar.

Hamid: “Hier gaat het al twee jaar zo. Ik ben er altijd. Er is structuur. We beginnen zo laat, je zorgt dat je er tien minuten van tevoren bent. Dat doe ik ook. Ik ben er altijd op donderdag om kwart voor vijf en dat weten ze, dat is vertrouwd. Ze weten wat de eisen zijn, sportkleding en sportschoenen aan, ze weten wie er is en wat ze kunnen verwachten. De regels zijn hetzelfde als op school, Vreedzaam, dat passen wij ook toe.”

“Heel veel kinderen kennen mij van dit voetbal hier op de Pagodedreef. Ze vinden het daarom makkelijk om mij aan te spreken. Wij zijn gewoon van de wijk, dat maakt kinderen spraakzaam, omdat er geen muur tussen ons staat.”

“Je hoeft als tienerwerker niet altijd te zeggen hoe het moet, je bent niet altijd de meester, je kunt er gewoon zijn,” legt Hamid uit. De tieners die hier om 17.00 uur komen voetballen, spelen zonder scheidsrechter. Af en toe roepen Hamid of Adil aanwijzingen. “Inhouden!” Zelf roepen de kinderen steeds naar elkaar: “Niet te fel, niet te fel!”

Ook tijdens het voetballen gaan de tienerwerkers ontspannen naast een jongen op de bank zitten. Hamid: “Ik vraag aan kinderen: ‘hoe ziet je dag er uit vandaag?’, laat merken dat ik interesse heb. Deze activiteiten zijn een middel om contact te krijgen met tieners.”

Hoe werken tienerwerkers en leerkrachten samen?

Realiseer je dat onderwijs en welzijn twee verschillende werelden zijn, die samenkomen in dit project.

Die werelden samenbrengen kost tijd, gun jezelf die tijd.

Begin met een informele kennismaking

Ga mee op schoolkamp

Ga daarna met elkaar om de tafel zitten om heldere afspraken te maken

Spreek in dit gesprek je verwachtingen en behoeften uit.

En leg dit vast.

- Sta open voor elkaar, spreek alles uit
- Maak een jaarplanning (tienerwerkers werken vaak tijdens schoolvakanties, dan zijn ze vrij tijdens schoolweken)
- Bespreek hoe je uitwisselt en contact houdt, ook met de Brede School-coördinator
- Ga in elke periode tussen de schoolvakanties minstens 1 keer om de tafel zitten.
- Plan elke twee weken een half uurtje om elkaar op de hoogte te houden

Tienerwerkers zijn geen extra pleinwacht of politieagent

Wat bindt jullie? Zeg het hardop en leg het vast

- Zoek overeenkomsten: wat hebben 'onze' kinderen nodig?
- In Utrecht spreken we dezelfde taal (Vreedzame Wijk, Vreedzame School)

Korte lijnen, rechtstreeks contact

Een gezamenlijke app kan een functioneel middel zijn voor rechtstreeks contact tussen de leerkrachten van groep 7 en 8 en de twee tienerwerkers, bijvoorbeeld bij hommes in de wijk of op sociale media. Als er hommes is, 's avonds of in het weekeinde, meldt de tienerwerker hierover in de app, zodat de leraar goed geïnformeerd is als de schooldag begint.

De basisschool is een spil in de wijk

De basisschool is een instituut. Vrijwel alle kinderen uit de buurt zijn hier vijf dagen per week bij elkaar. Leraren en directeuren zijn er aan gewend dat ouders, kinderen en professionals naar de school toe komen. Tienerwerkers kunnen gebruikmaken van de sterke positie van de basisschool in de wijk, hun contact met ouders en van de ervaring van de Brede School.

Realiseer je dat anderen de school als een ivoren toren kunnen ervaren.

Tienerwerkers zijn ook bij ouderavonden op school

De schoolleider heeft een centrale rol

- Overtuig het schoolteam van nut en noodzaak van 'Tienerwerk', laat zien wat het oplevert.
- Zeg: dit is hoe we het gaan doen. Enthousiasmeer en inspireer je team.
- Je weet wat er gebeurt, je bent goed op de hoogte.
- Geef de tienerwerkers een positie binnen de school, binnen het team.
- Bied de tienerwerkers een werkplek, de school is locatie voor overleg.
- Zorg voor continuïteit, bijvoorbeeld door tienerwerk vast te leggen in het schooljaarplan, zodat personeelwisselingen (van leraren in groep 7 en 8 of de directeur zelf) worden opgevangen.
- Zorg dat ouders en kinderen en team op de hoogte zijn van 'Tienerwerk'.
- Nodig tienerwerkers uit voor ouderavonden.

De tienerwerker is zich bewust van zijn kwaliteit

- Jij vormt de brug tussen wijk en school: jij hebt kennis van de wijk, van de leefwereld van het kind, de thuissituatie. En jij leert hoe de basisschool functioneert.
- Maak gebruik van de stevige positie van de basisschool en van de Brede School in de wijk.
- Reik leraren de hand en neem het initiatief. Vertel de leraren actief wat er gebeurt op het plein of op straat en op sociale media.
- Laat leraren de wijk kennen: neem ze mee de buurt in, laat ze de wereld buiten school zien.
- Houd leerlingen actief op de hoogte van activiteiten: Wat kun je doen? Hoe kom je er? Wat is lastig voor je?
- Bied praktische oplossingen, voor kinderen in de knel en voor de school als er hommes is.

De leraar van groep 7-8 verrijkt zijn vak

- Grijp je kans om de leefwereld van je leerlingen beter te leren kennen, want je school maakt deel uit van de wijk.
- Benut de positie die tienerwerkers hebben in de wereld van ouders en kinderen buiten school.
- Besef dat jouw werk makkelijker wordt, als de tienerwerker je op de hoogte houdt van actuele maatschappelijke ontwikkelingen.
- Je kunt je meer richten op je educatieve en pedagogische functie, als er minder 'ruis' is in de klas.
- Besef dat tienerwerkers jouw leerlingen blijven zien als ze naar het vo gaan.
- Roep de hulp in van de tienerwerker bij trends en ontwikkelingen in de samenleving.

Samen de wijk in

SABRYNA

ESMA

Sabryna Celestina, leerkracht groep 7
Esma Laachach, tienerwerker DOCK
Roos Kruger, leerkracht groep 8
Mohamed Achalhi, tienerwerker JoU

Esma en Sabryna leerden elkaar kennen tijdens het eerste jaar van 'Tienerwerk', toen Sabryna voor groep 7 op OBO De Klopvaart stond. Esma is hier met Mohamed twee keer per week in de pauzes. Verder leidt zij groep 8-leerlingen op tot wijkmediator, is ze betrokken bij de Vreedzame Kinderraad en organiseert ze activiteiten in deze buurtkamer: een mini-buurthuis voor iedereen uit omliggende flats. Esma is een vertrouwensfiguur voor alle mensen in de buurt. Sabryna: "Het is fijn om contact met Esma te hebben: we hebben dezelfde kinderen. Een groot deel van mijn groep 7 deed mee aan de activiteiten die zij organiseert." Mohamed: "Als leraar heb je geen idee wat de kinderen na schooltijd doen, want de meeste leraren komen niet uit de wijk. We organiseerden daarom een safari, we volgden kinderen naar buurthuis Prosific voor jongeren, naar de speeltuin en deze buurtkamer, vlakbij de school. De leraren kenden dat helemaal niet."

Sabryna: "Ik vond het heel indrukwekkend om daar te kijken! Ze gingen pannenkoeken bakken, het was zo leuk. Ik dacht: 'oh, wat fijn dat mijn leerlingen hier na schooltijd naartoe gaan, dat ze een plek hebben als er thuis niemand is. Nu ik Esma ken, weet ik dat ik een leerling een werkblad kan meegeven om te oefenen, dat ik een laptop kan uitlenen, want als ze hier in de buurtkamer zijn, weet ik dat ze hulp krijgen. Dit is vertrouwd. En ik vind het ook gewoon een fijn idee dat ik weet wat leerlingen doen na schooltijd. Esma stuurt me appjes, zodat ik weet wat er te doen is en waar."

Ook Sabryna's collega Roos veert op. "De wiksafari was echt heel leuk! Mijn kinderen in groep 8 vertelden altijd veel over het buurthuis, het was heel leuk om het zelf te zien. In Prosific is een boksschool en een rij Playstations. Mohamed wees tijdens de wandeling ook plekken aan waar jongeren hangen, waar hij ze soms 's avonds oppikt om erger te voorkomen. En we bezochten de buurtkamer:"

Esma: "Deze buurtkamer is voor iedereen, kinderen tot 14 jaar kunnen hier komen, oudere kinderen gaan naar Prosific. De buurtkamer is een vertrouwde plek voor kinderen en voor hun ouders. Als ouders mij om hulp vragen weten ze, ik help je tot het einde. Hun kinderen zijn hier veilig." Sabryna: "Ik ook! Ik vind het heel fijn om te weten dat mijn leerlingen hier bij jou veilig zijn."

DE BUURTKAMER
IS EEN
VERTROUWDE PLEK

Vrijdagmiddag 15.30 uur. De buurtkamer is omgebouwd tot thuisbioscoop. Vijftien kinderen zitten op stoelen en banken, klein en groot, twee rijen dik, klaar voor de film. Esma staat naast het scherm. Welke film willen jullie zien? Wordt het een kleine-kinderfilm of een film die de oudsten meer aanspreekt?

Esma zegt later: "Ik probeer de kinderen altijd heel erg mee te geven dat ze er samen uit moeten komen. Ik ben heel meegaand, ik denk met ze mee. Vanmiddag kwamen de kinderen zelf met een oplossing. De oudsten kwamen de jonge kinderen tegemoet, vanuit het idee: een volgende keer zijn wij aan de beurt."

De waarde van elkaar kennen

HEIDI

Heidi van Wezel, directeur sbo Belle van Zuylen

Adil Laajab, tienerwerker JoU
Elize Roukens, tienerwerker DOCK

Sbo Belle van Zuylen is pas recent begonnen met 'Tienerwerk op de basisschool'. Waarom doet een school voor speciaal basisonderwijs (sbo) mee?

Hoe?

Heidi: "Ik wil graag een brug slaan tussen wijk en school, dat had ik al eens eerder gezegd tegen de coördinator van Brede School Noordwest. Tijdens een bijeenkomst met alle partners, kwam iemand van DOCK

en iemand van JoU op me af. Ze vertelden over 'Tienerwerk op de basisschool'. En ook dat ze er graag een school uit Noordwest bij wilden. Twee weken later volgde een gesprek en meteen na de zomervakantie zijn Adil en Elize hier op school begonnen."

"Er zijn geen drempels en obstakels om mee te doen met 'Tienerwerk op de basisschool'. Financiering gebeurt op projectbasis. Je moet vooral open staan en verder willen kijken dan alleen je eigen school. Deze samenwerking loopt goed hier in Utrecht."

Waarom?

"Jongerenwerkers zijn heel belangrijk in de wijk. Ze helpen jongeren keuzes maken, op het goede pad te blijven. Kinderen en jongeren hier in Noordwest leven veel op straat, er is niet altijd ouderlijk gezag in de buurt. Jongerenwerkers van JoU werken met kinderen van 10 tot 23 jaar, maar dus vooral met de leeftijd in het voortgezet onderwijs."

"Ik denk dat het werkt als zij eerder betrokken zijn. Zodat kinderen al bekend zijn met jongerenwerk vóór er eventueel problemen gaan spelen. Dat de jongerenwerkers de kinderen al goed kennen. Je weet immers al vroeg welke kinderen kwetsbaar zijn en extra gevoelig voor problemen en criminaliteit. Het helpt als deze kinderen op het netvlies van de jongerenwerker staan. Dat ze elkaar kennen en meteen kunnen schakelen als er kleine problemen zijn."

Meerwaarde?

"We zijn nog te kort betrokken om al effect te zien. De meerwaarde van 'Tienerwerk' is dat tienerwerkers via onze school een relatie opbouwen met de kinderen in de wijk. Ik geloof echt in de waarde van elkaar kennen. Ik hoop dat kinderen straks zoveel vertrouwen hebben in de tienerwerkers, dat ze luisteren naar hun adviezen en zo nodig om hulp vragen. Als die relatie begint met een potje voetbal op onze school, is dat prima. De winst

is dat je kinderen stimuleert de juiste afslag te nemen. Dat levert ook iets op voor de maatschappij: dat je niet pas instapt als het niet goed gaat, want dan ben je te laat."

Aanpak?

"Eerst hebben onze tienerwerkers Adil en Elize zich voorgesteld in groep 6, 7 en 8. Leuk om te merken dat sommige kinderen hen al kenden. De kinderen reageerden enthousiast. Adil en Elize zijn buiten in de pauzes en ze zijn daarna beschikbaar voor een gesprekje met de kinderen. Dit laatste moet nog groeien. Vanaf de herfstvakantie bieden Adil en Elize in de klas pauze-activiteiten aan. Ze vragen: 'Heb je zin om straks mee te doen? Net als ze in de wijk doen, eigenlijk. Dat is goed, want kinderen hier, moeten het 'samen spelen' echt leren. En spel is ook belangrijk, omdat dit zorgt voor minder conflicten op het plein."

1 Durven

Heidi van Wezel, directeur sbo Belle van Zuylen: "Voor onze leerlingen is buiten spelen soms best spannend. Een jongen vertelde me dat hij bang is te worden gepest op straat. Daarom speelde hij nooit buiten. Ik wist dat onze tienerwerkers 'speel mee-activiteiten' in de wijk organiseren. 'Daar kun je spelen, vlakbij jouw huis,' zei ik. We hebben samen opgezocht waar 't precies was, en wanneer. Fijn dat hij nu wel naar buiten durft om te spelen, met tienerwerkers Adil en Elize, die hij kent van school."

2 Gezelligheid

Rayan (14) zit in de gymzaal aan de kant, andere jongens sporten. Zijn eigen voetbaltraining is afgelast door slecht weer. Hij doet zijn sok uit, laat zijn hiel zien. Er zit een gat in. "Op een spijker getrapt. Ik kan hier nu ook niet meespelen, kan niet eens lopen." Een pleister neemt hij dankbaar aan. Waarom komt Rayan hierheen, door het slechte weer? "Voor de gezelligheid."

3 Bezorgd

Een moeder heeft tienerwerker Mohamed leren kennen via de basisschool. Ze komt naar hem toe en vraagt of hij misschien kan helpen. "Mijn zoon wil heel erg graag op basketbal. Dat mag niet van mij, want dan moet hij helemaal alleen op de

fiets naar die club. Dat vind ik echt veel te gevaarlijk. Weet jij een oplossing?" Mohamed regelt dat iemand met haar zoon meefietst naar de basketbalclub. Hij is daar nu enthousiast lid.

4 Vertrouwen

Het groene terrein tussen de drie flats wordt door de buurt 'het achterpark' genoemd, dus zo heet het, zegt tienerwerker Esmā. Partners in de wijk organiseren hier samen met een paar moeders twee keer per jaar een buurtfeest. En met andere moeders, die creatief zijn, doet ze activiteiten met recycle materiaal in de buurtkamer. Esmā: "Het fijnst aan mijn werk vind ik dat kinderen en ouders vertrouwen hebben in mij."

5 Spel

Imrane (11) komt elke week naar de sport-spel-inloop. De kinderen spelen trefbal, maar niet gewoon trefbal. Want Imrane heeft dit spel bedacht, vertelt tienerwerker Mohamed trots. "Kijk, drie kinderen hebben een hesje aan," legt Imrane uit. "Die hesjes moet je verdienen. Elk hesje heeft een speciale rol. Met oranje mag je lopen, met een geel hesje mag je afweren met je handen, en met het blauwe hesje mag je op de mat die tussen de twee velden ligt, dan ben je dichterbij je tegenstander dus." Ze spelen het vaak hier, zijn spell!

6 Lief

Raziye (12) uit Overvecht vindt tienerwerker Mohamed aardig. "Hij maakt steeds grapjes, ook over zichzelf. Hij komt naar ons toe, we doen van alles en we praten over wat we hebben gedaan. Hij is heel lief en leuk."

7 Handig

Louise (11): „Ik ken Mohamed van DOCK en van JoU en van school, het is handig om hem te kennen. Ik vraag hem van alles over wat er te doen is, ik stel hem wie-wat waar-vragen."

Zeven mooie voorbeelden

